

LASZLO TOKES - EROUL ANULUI 1989

La 26 august 1989, pe biroul secretarului general, au fost depuse două documente referitoare la activitatea pastorului maghiar Laszlo Tokes. Informările respective (reproduce separat la rubrica „Din arhiva CC al PCR”) descriu convorbirea dintre preotul reformat și procurorul Cristescu. Se treceau în revistă și ieșirile la rampă ale lui Tokes în presa budapestană. Astfel intră, definitiv, în atenția autorităților pastorul despre care se va spune, mai târziu, că a aprins scînteia revoluției române.

Preot „indisciplinat”

„Mi-am asumat responsabilitatea și pericolul să lupt pentru drepturile bisericii, ale minorității maghiare. N-am avut în vedere să joc un rol pe plan național”, a declarat ulterior Laszlo Tokes despre disidența sa. Așa a fost, oare?!

Laszlo Tokes s-a născut în 1952 ca unul dintre cei șapte copii ai unui preot reformat din Cluj. A urmat tradiția familiei și a studiat la Institutul Teologic din orașul natal, acolo unde tatăl său fusese până la începutul anilor '80 profesor. După absolvirea institutului, în 1975, a ocupat vreme de doi ani funcția de cancelar la biserica reformată din Brașov și apoi la cea din Dej până în 1984. Problemele cu regimul Ceaușescu au dus la excluderea sa din cler. Vreme de peste doi ani, a fost șomer într-un stat unde teoretic șomerul nu exista. În cele din urmă a fost numit preot secund la parohia reformată din Timișoara. Acolo a avut rolul de „scînteia a revoluției” din 1989.

Încă din studenție, Tokes a fost acuzat că s-ar fi manifestat dușmănos împotriva regimului. Despre activitatea sa politică din anii de studiu, chiar el recunoaște mai târziu că tot ceea ce făcuse de fapt a fost să citeze într-o predică un verset din apostolul Pavel: „Țara noastră nu este pe pământ, ci în ceruri”. Citatul

a fost interpretat ca o manifestare de irendentism. Deși în cele din urmă întâmplarea nu a fost considerată suficient de importantă pentru a-i aduce necazuri pe termen lung.

Adevărata activitate disidentă a început-o după numirea sa la Dej. Acolo a redactat o revistă samizdat, Ellenpontok (Contrapunct), și a scris o serie de memorii către organizații religioase din străinătate. Prin ele critica activitatea bisericii reformate și politica regimului față de aceasta. Deși articolele din revistă nu erau semnate, Securitatea a aflat cine le-a scris și a început ancheta împotriva sa. În cele din urmă nu a fost pus oficial sub acuzare. Dar agenții Securității i-au sugerat să părăsească țara, lucru pe care tânărul preot l-a refuzat. În paralel, biserica a demarat procedura disciplinară și a decis mutarea sa în localitatea izolată Sămpietru de Câmpie. Tokes nu a acceptat însă decizia bisericii pe care o considera incorectă și ilegală. În consecință, a fost exclus din rândurile clerului reformat.

După mai mult de un an de șomaj și de contestații privind transferul, i s-a oferit un post de preot secund la Timișoara. După moartea preotului principal a rămas în 1988 titularul de facto al funcției acestuia. Problemele sale cu autoritățile au continuat însă. Ele sunt de această dată legate de activitatea unei trupe de teatru în limba maghiară, Thalia, ai cărei membri citiseră poezii apreciate de autorități ca irendentiste. Tokes, care organizase manifestările culturale ale trupe, a contestat decizia de interdicție prin protestul difuzat de Radio Budapesta în mai 1989. În paralel, Tokes protesta față de sistematizarea rurală cu consecința dispersării comunităților religioase maghiare ce le locuiau. Punct culminant a fost interviul difuzat de televiziunea maghiară în august 1989.

(Continuare în pag. a III-a)

În 1989, Laszlo Tokes era conștient că publicitatea internațională de care se bucura reprezenta un atu în contestațiile sale contra autorităților FOTO: AGERPRES

DIN ARHIVA CC AL PCR

Pastorul reformat Tokes a fost „invitat” la Procuratura din Timișoara

Telegrama
Budapesta
22.08.1989/16:00

Vă informăm că în cadrul emisiunii „Panorama” a televiziunii ungare, din seara zilei de 21 august 1989, a fost difuzat un mesaj înregistrat pe bandă de magnetofon de preotul reformat Laszlo Tokes din Timișoara, având o durată de circa 15 minute.

În mesajul său, L. Tokes a relatat despre invitarea sa la Procuratura din Timișoara și despre modul în care s-a desfășurat convorbirea avută aici cu procurorul Cristescu. L. Tokes a recunoscut că a fost tratat cu multă atenție și că nu i-au fost puse nici un fel de întrebări sensibile, aducându-i-se doar la cunoștință că Centrul Universitar Timișoara îl acuză de proferarea unor afirmații false în scrisoarea pe care a adresat-o episcopului reformat Laszlo Papp, în legătură cu pretinsele acțiuni întreprinse im-

potriva unor membri ai formației artistice „Thalia”, întrucât cei patru studenți care se afirmă în scrisoarea au fost reprimiți în facultate, L. Tokes a declarat, la Procuratură, că nu are nici un fel de obiecții împotriva închiderii cazului. În continuare, el a vorbit despre semnificația gestului său de a se adresa televiziunii canadiene și emisiunii „Panorama” în cadrul interviului cuoscut.

Preotul reformat a respins reproșurile că prin acțiunile sale dăunează intereselor maghiarilor, afirmând, apoi, că nimic nu poate dauna mai mult decât a făcut-o politica greșită. În acest context, L. Tokes a declarat că oamenii, despre care se credea că nu și-au asumă nici un fel de acțiune, i-au arătat înțelegere pentru dreptul său de a se adresa deschis lumii. Este de remarcat „dezechetul” care se produce și în acest domeniu, a subliniat el. Arătând că

după interviul respectiv, deși se aștepta la „reacția promptă” a autorităților române, nu i s-a întâmplat nimic, în afara faptului că a fost convocat la Procuratură. L. Tokes a prețins însă că au continuat, totuși, acțiunile împotriva lui începute cu transferarea sa de la Timișoara în Sălaj. El nu mai poate fi însă izolat, fără a simți solidaritatea, dincolo de ziduri și de frontiere. Luarea sa de pozitie din cadrul emisiunii „Panorama” a despărțit apele, a declarat preotul reformat timișorean, arătând că oamenii îl incurajează și își asumă comunitatea cu el, fapt dovedit și de dublarea numărului celor care frecventează biserica sa.

Față de cele spuse de L. Tokes, redactorul-șef al emisiunii, Alajos Chrudinak, a afirmat că autoritățile române vor să-l rupă pe acesta de enoriașii săi și că ele au decis desființarea presbiteriului reformat din

Timișoara. Partea ungară procedează în mod similar, luând sub protecția sa acest presbiteriu, a conchis Chrudinak. Menționăm că înregistrarea sonoră cu L. Tokes a fost dublată cu imagini de arhivă, înfățișându-l pe preotul timișorean în timpul interviului cuoscut, dat televiziunii canadiene, o slujbă religioasă într-o biserică reformată de la țară. Imagini de la muncile agricole și dintr-un sat, aspecte de pe străzile orașului Timișoara.

După opinia noastră, readucerea în obiectivul televiziunii ungare a „cazului” L. Tokes confirmă cele menționate de noi anterior privind preocuparea unor cercuri ungare de a face din preotul timișorean un simbol important al „cauzei” maghiarilor din țara noastră. (red. Gh. Albut)

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

Întâlnire cu sovieticii

Începând cu 26 august, pentru două zile, Ioan Totu și Eduard Șevardnadze, ministrii de Externe ai RSR și URSS, au convorbit pe tema relațiilor româno-sovietice. La întreprinderea IMGB, într-o hală a Fabricii de Utilaje Complexe, s-a finalizat un cadru gigantic, destinat unei maxiprese de 400 tf. Artiștii Teatrului Constantin Tănase se pregăteau de reprezentarea pe Litoral. Trupa se producea cu spectacolul „Varietăți pe portativ”.

Începând cu 26 august, pentru două zile, Ioan Totu și Eduard Șevardnadze, ministrii de Externe ai RSR și URSS, au convorbit pe tema relațiilor româno-sovietice. La sfârșitul întâlnirii, s-a adoptat un comunicat pentru presă. „A fost evidențiat în mod deosebit importanța hotărâtoare a întâlnirilor și convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Miha-

il Gorbaciov pentru dezvoltarea colaborării multilaterale dintre cele două țări. S-a exprimat satisfacția profundă în legătură cu faptul că, în spiritul înțelegerii convenite la cel mai înalt nivel, la București și Moscova, legăturile de prietenie bilaterale se dezvoltă pe o linie ascendentă, pe baza principiilor promovate între țările aliate, în spiritul noii gândiri politice.

(Continuare în pag. a II-a)

CUM S-A VĂZUT ANUL 1989 DE LA VÂRFUL SECURITĂȚII

KGB voia înlăturarea de la putere a lui Ceaușescu pe orice cale

I-am solicitat generalului de brigadă Aurel Rogoian, fostul colaborator apropiat al generalului Iulian Vlad, comandantul Securității, să ne descrie care erau relațiile Departamentului Securității Statului cu KGB, cu serviciile țării din Tratatul de la Varșovia, dar și cu serviciile de informații ale țărilor NATO. Se spune în teoria serviciilor de informații că în momentul în care două țări sunt în război, serviciile pregătesc pacea. Generalul Aurel Rogoian lasă să se întrevadă că existau contacte ale DSS în acest sens, în contextul prăbușirii comunismului și schimbărilor din Europa de Est. Dacă se desfășurau aceste contacte cu sau fără știința lui Nicolae Ceaușescu, Aurel Rogoian lasă să lămurească aspectele respective pe seama istoricilor de peste 100 de ani. În același timp, offerul ține să puncteze câteva reușite ale DSS pe linie de contraspionaj atât împotriva KGB, dar și CIA, acțiuni pe care cele două mari servicii de informații nu le-au uitat. Aurel Rogoian a recunoscut după 1989, printre vocaii reprezentanți ai „societății civile”, și indivizi desco-

perți anterior de contraspionaj a fi agenți ai serviciilor secrete străine. (Răzvan BELCIUGANU)

În 1985, când am primit unele atribuții în „gestiunea administrativă” a relațiilor externe ale Departamentului Securității Statului, nu am găsit nici un dosar de relații active cu serviciile speciale ale URSS, Republicii Democratice Germane, Ungariei, Poloniei, Mongoliei, Cubei, Albaniei...

Cu serviciile Bulgariei exista un fel de „gentlemen agreement” privind niște rute de tranzit ale rețelelor internaționale ale terorismului, traficului de arme, droguri și persoane—grețate pe rețelele transportatorilor internaționale. Bulgaria avea probleme serioase cu turcii, iar ei erau atunci căraușii Europei. Ne-au creat și nouă destule probleme, dar ne-au oferit și satisfacția interceptării și controlării unor sisteme de legătură impersonală. Serviciile Cehoslovaciei semnalau sporadic întâlniri suspecte, cu persoane din Occident, ale unor turiști cu pașapoarte românești.

(Continuare în pag. a II-a)

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Guvernul spaniol a decis continuarea cooperării nucleare cu Bucureștiul

Berna G. Harbour scria în El País de la 26 august 1989 despre decizia Guvernului spaniol de a continua colaborarea de trei ani cu România.

„Spania va continua să coopereze la programul nuclear al României, după cum a confirmat ieri purtătorul de cuvânt al Guvernului, Rosa Conde, în cadrul conferinței de presă ce a urmat Consiliului de Miniștri”. „Din această colaborare pot beneficia ambele părți”, a adăugat Conde. Deși Comunitatea Europeană a condamnat regimul lui Nicolae Ceaușescu pentru continuarea sa violare a drepturilor omului și a suspendat negocierile comerciale cu această țară, companii spaniole, printre care și „Equipos Nucleares”, firmă cu capital de stat, au continuat, în ultimele luni, discuțiile cu Guvernul român privitoare la cooperarea în programul nuclear. Surse din interiorul Agenției Internaționale pentru Energie Atomică spun că, deși colaborarea cu programul nuclear român nu este ilegală, iar condamnarea comunitară nu implică sancțiuni economice, atitudinea spaniolă este una cinică. Vizitele reciproce între experții spanioli și cei români au continuat în această vară, după cum a confirmat pentru El País directorul tehnic comercial Equipos Nucleares SA, Luis Palacios. „Momentan, părțile încearcă să ajungă la un acord”, a declarat directorul.

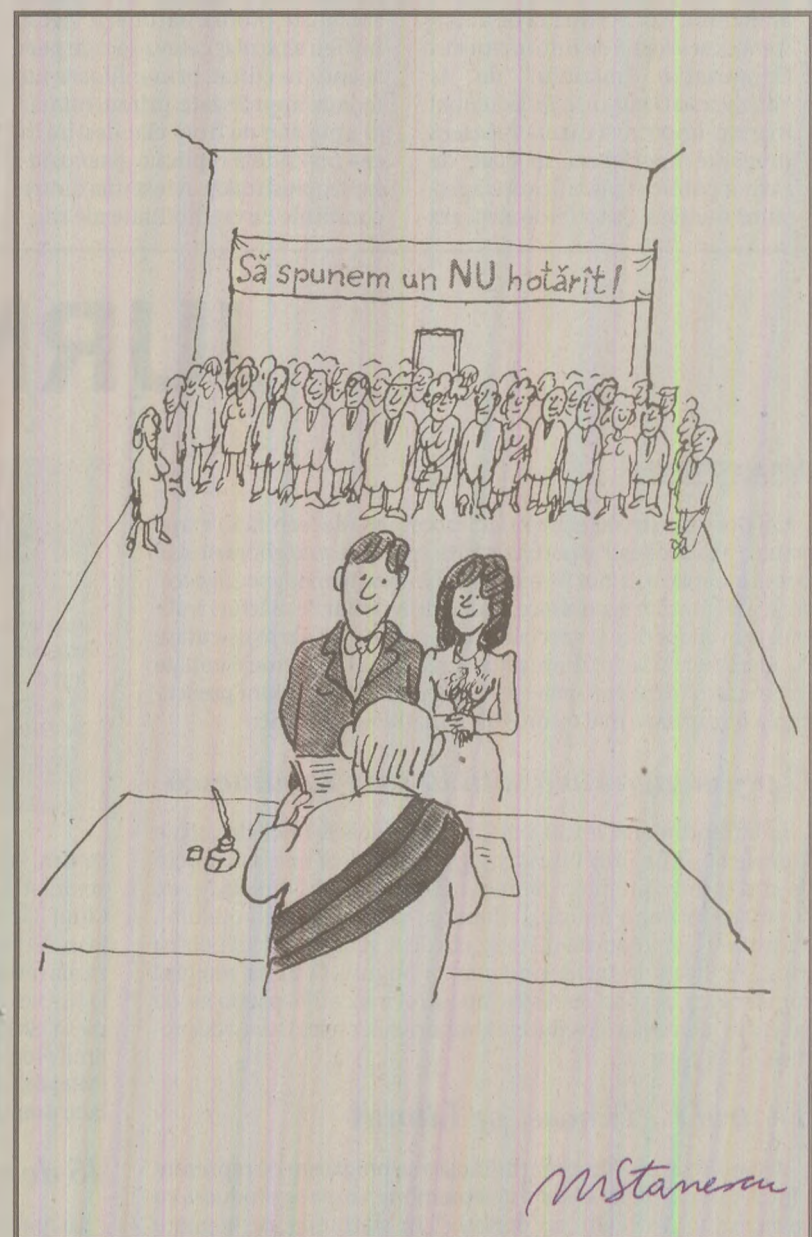
Companiile spaniole interesate să tranzacționeze materiale și tehnologie nucleară cu țara din estul Europei s-au asociat pentru a crea un consorțiu numit Energrup, din care fac parte: Equipos Nucleares, Sener, Conelec, Elecnor, Forjas y Aceros de Reinosa, Talleres San Miguel și Walthon.

Potrivit Ambasadei spaniole în România, în prezent singura operațiune stopată este vânzarea de supape: Equipos Nucleares, Sener, Conelec, Elecnor, Forjas y Aceros de Reinosa, Talleres San Miguel și Walthon. Președinție este deținută de Spania, a condamnat regimul condus de Nicolae Ceaușescu—unul dintre cei mai refractari membri ai Pactului de la Varșovia în fața procesului de democratizare—și a suspendat negocierile economice cu această țară.

La rândul său, ministrul spaniol de Externe, Francisco Fernández Ordóñez, a afirmat în discursul său de la 17 ianuarie, din fața Consiliului de Miniștri, dorința țării sale, „de a sprijini implementarea reformelor în Est și de a oferi ajutor economic, respectând coerența între acțiunile politice și cele economice”.

Consorțiu Energrup

Colaborarea dintre experții celor două țări a început acum trei ani.

CALENDAR

26 august (sâmbătă)

Soarele a răsărit la:
6:31, a apus la 20:03
Luna a răsărit la:
00:54, a apus la 17:36
Sărbătoare creștină
Sf. Mc. Adrian și Natalia, soția sa;
Sf. Mc. Atic

S-a întâmplat la

26 august 1989

● Gruparea contrarevoluționară UNITA, care acționa pe teritoriul Angolei, a anunțat că a încalcat acordul de la Gbadolite încheiat cu reprezentanții Guvernului angolez, acord care prevedea încetarea focului între cele două părți.

Într-un comunicat dat publicității la Lisabona, gruparea a recunoscut că a declanșat lupte în regiunile Cunene și Cuando cu militarii guvernamentali. În cursul unui raid efectuat în localitatea Singular, din provincia Ble, teroriștii UNITA au ucis 12 persoane și au rănit alte 30.

Ramona VINTILĂ

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Aveam pile la cinematograful

Ultimul film pe care am apucat să-l văd înainte de decembrie 1989 la cinematograful „Maria și marea”, cu Maia Morgenstern în rolul principal. L-am văzut din două bucăți. Eu vedeam multe filme, pentru că sora mea era casieră la cinema. Când ajungeam în oraș, mă duceam glonț la ea. Mă fascina felul în care stampila bilețului, cum scria pe el locul și rândul, dar mai era și sentimentul de mândrie că eu eram în cabina aceea micuță, pe ușa căreia scria „Intrarea interzisă persoanelor străine”.

În Buzău, Cinema CFR era cel mai mic din cele trei existente, dar foarte util călătorilor, navetiștilor și elevilor de liceu chiuilangii. Dar era bun și pentru că, într-o două trenuri, puteai vedea un film. Cinema-ul ăsta era

chiar lângă gară, spre linia 20, cea de unde luai trenul de Nehoașu. Îmi aduc aminte că aici am văzut cele mai multe dintre filmele românești cu haiduci și absolut sigur acolo m-a fascinat, cu felul de a scria pe seminte, Florin Piersic și vocea puternică a Aniței, care cânta într-o secvență „Cine iubește și lasă”, voce care, mi-am dat eu seama mai târziu, era a Mariei Tănase, de fapt. Una dintre colegele surorii mele era o doamnă slăbuță, simpatică foc, și despre care auzisem că era verișoara actriței Coca Andronescu. Ce chestie să știi așa mondenități pe atunci!

Mă specializasem în a vedea filmele pe bucăți, dacă nu erau niște filme extraordinare și care să merite să le văd de la cap la coadă, în chip firesc.

Intram la film când ajungeam, apoi mai rămâneam în sală și la spectacolul următor și vedeam începutul până la punctul unde știam deja subiectul. Era interesant, să știți. Poate de atunci am rămas cu obiceiul ca seara, când deschid televizorul, să stau la un film care este deja început, iar începutul să îl văd eu altă dată, când îl reiau. Căci trebuie să recunoaștem că se reiau al naibii de des toate!

După perioada cu Cinema CFR, sora mea a fost „avansată” la Cinema Tineretului. Era mai în centru, pe Bulevardul Bălcescu, lângă Casa de Cultură a Sindicatelor. Amintirile despre acest loc îmi sunt mai estompatate.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

26 AUGUST

A doua zi cu ei la Bichiș—peste fâneață. Suntem în romanul M.B. Casa în plină reparație, goală. Fotografii. În curte—care nu are mai mult decât un singur copac din vechiul parc—grămadă de femei și bărbați din sat. Sărut zeci de femei de 70 de ani!—de vârsta mea—vecini și oameni de toată ziua. Treccem pe la Primărie, pe la Biserică, unde se află piatra cu blazonul kemesenc, apoi la Biblioteca satului și am uluitoarea surpriză de a găsi aici pianul Erard al lui Milan Obrenovici, al Anei Catargi, al lui Tatu și apoi al nostru. Șade pe jos, în depozitul bibliotecii, cu picioarele demontate, dar colea, fără perlele, cu capacul mare crăpat în două, cu tot fildeșul claviaturii smuls, cu medalia de pe capacul claviaturii dispărută, dar cu semnătura Erard, din fir de bronz auriu, intactă! M-am

asezat în genunchi și am făcut câteva game. Gemea, dar am simțit că poate fi reparat. Aș da toți banii pe care-i am ca să-l putem repara și apoi să facem formele de donație—din partea Voichii și a mea—către un muzeu. Un plan pe care l-am întors pe toate fețele cu Ilie Radu, căruia, de la București, îi voi trimite hârtiile necesare. Dacă însă va putea fi scos din „inventarul” Primăriei!

La Cluj vizităm biserica, acum ortodoxă, Calvaria, veche așezare ieziuită, incintă în care se petrece o parte din acțiunea poveștii lui Bal-dasare Kemmus.

Ștefan J. Fay, Caietele unui fiu risipitor. Fragmente de jurnal, București, Humanitas, 1994, p. 285

Doru Victorian ne refuză plimbarea la Breaza, cu Gheras și Ghiță. Așa face totdeauna, din nu se știe ce considerente. E cald, dare bine.

(Continuare în pag. a II-a)

CUM S-A VĂZUT ANUL 1989 DE LA VÂRFUL SECURITĂȚII

KGB voia înlăturarea de la putere a lui Ceaușescu pe orice cale

Bunele relații dintre Ceaușescu și Dubcek au avut consecințe multiple după invadarea Pragăi în 1968. Serviciile de informații din Organizația Tratatului de la Varșovia au perceput România ca stat potențial inamic FOTO: Arhivele Naționale

(Urmare din pag. 1)

Cel mai adesea, datele transmise nu intruneau minimum de cerințe necesare procesării. Unii posesori de „pașapoarte românești” nu erau, însă, români, dar în spionaj și contra-spionaj asemenea situații, de folosire a „steagurilor străine” erau uneori regula.

Formal, erau, încă, funcționale relațiile de cooperare cu Serviciul Securității de Stat al Republicii Federative Iugoslavia. În practică, însă, realitățile începuseră să capete o altă turnură.

Existau relații excelente cu Ministerul Securității Statului al RP Chineze. Aceste relații erau consecința firească a raporturilor bilaterale puternice și constante pe care România le-a avut cu China, atât în plan politic, cât și economic, acestea constituindu-se, la un anumit moment, într-un garant al independenței și suveranității României în fața presiunilor și amenințărilor hegemonismului sovietic.

Cu Ministerul Securității de Stat al Republicii Populare Democratice Coreene existau, de asemenea, relații protocolare bune, concretizate, mai ales, în schimburi anuale de delegații pentru efectuarea concediilor de odihnă.

În zona țărilor din așa-zisa lume a treia, în special din rândul statelor nealiniate din Africa și Orientul Arab, s-au concretizat cooperări în ceea ce privește pregătirea generală de informații și contrainformații, precum și asistență tehnică. De asemenea, cu Securitatea Organizației pentru Eliberarea Palestinei, al cărui șef a fost primit în România la cel mai înalt nivel politic și de stat.

Au existat relații de cooperare și în spațiul serviciilor din familia Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, iar cu structuri speciale vest-germane, italiene, israeliene, din Turcia... ca să numesc doar câteva, au existat conclucrări în construcția sistemului național antiterorist al României și de securitate în domeniul aviației civile, care și-au dovedit eficiența și competitivitatea în efortul antiterorist internațional.

Premergător, dar mai cu seamă după invadarea Cehoslovaciei, România a fost în situația de a constata că serviciile de informații din Organizația Tratatului de la Varșovia au tratat-o ca stat potențial inamic, împotriva căruia fuseseră pregătite operațiuni speciale de război politic și planificate o agresiune militară. Cu astfel de aliați era

foarte greu să păstrezi chiar și aparentele. Evenimente ulterioare aveau să se concretizeze în grave cazuri de spionaj, subversiune și subminare politică a României din partea serviciilor speciale ale unor „țări vecine și prietene”. Era și de așteptat. În întreaga noastră istorie, numai vecinii ne-au mutat hăturile, ori furat caii buni și fetele frumoase. Ocupanții au venit și au plecat. Vecinii rămân...

După ce, în anii anteriori DSS-ul a demantelat alte câteva operațiuni ale KGB-ului, dar nu numai, avându-i ca protagoniști și pe unii dintre vocalii reprezentanți ai actualiei „societăți civile”, cade rețeaua lui Vladimir Volodin, care era preocupat de preluarea puterii de preferat lui Gorbaciov, după înlăturarea de la putere, pe orice cale, a lui Nicolae Ceaușescu.

Am subliniat „pe orice cale”, deoarece anterior a existat și varianta atentatului politic terorist, la care a subscrib și o țară vecină, în schimbul unei criminale monstruoze geopolitice cu denotații „Republica Socialistă Transilvăneană”.

O operațiune ultrasecretă, codificată „Barajul” avea ca scop blocarea proiectului sovieto-ungar amintit. Operațiunea îi viza, preventiv, și pe unii dintre cei mai activi complotiști ai momentului, considerată ca alternativă după atentatul împotriva lui Ceaușescu. Documentele operațiunii au fost redactate exclusiv olograf, centrul de greutate al dispozitivului de control și dezamorsare revenind Unității Speciale 0110, pentru colona a V-a a KGB-ului, Direcției de Contrainformații Militare, pentru generali și mării comandanți care trebuiau să susțină militar complotiștii și Unității Speciale de Luptă Antiteroristă, pentru soluția de ultimă instanță a neutralizării și lichidării atentatorilor, dacă ar fi trecut la acțiune. Aceasta a făcut necesar ca un echipaj de luptă antiterorist să fie inclus în dispozitivul de protecție fizică apropiată a Președintelui României, realizat de către Direcția de Securitate și Gardă.

Rețeaua lui Volodin avea un nucleu în redacția organului de presă al Frontului Unității și Democrației Socialiste, România liberă. Acest nucleu a racolat câteva zeci de persoane și a editat, prin mijloace nu tocmai improvizate, primul număr al unui ziar de front clandestin, în cea mai fidelă replică a glasnostului și perestroikăi. A fost una dintre condițiile de credibilitate ale miș-

cării pro glasnost-perestroika din România, puse de Volodin, pentru ca: „tovarășul Gorbaciov, când va avea pe birou ziarul, o să vă acorde necondiționat protecția sa.”

Cum pe Volodin nu l-a interesat cazierul unuia dintre membrii importanți ai rețelei, acesta avea să clacheze într-un lamentabil proces de speculă cu autoturisme, iar ceilalți componenți au făcut obiectul unor măsuri, mai mult sau mai puțin dure, de influențare obștească, ori administrativă, cu scop de a-i determina să renunțe să militeze pentru importul reformelor lui Gorbaciov în România.

Referitor la partea a doua a întrebării dvs., mi-aș permite să remarc că România ca stat, formal membru al Tratatului de la Varșovia, nu s-a aflat în „război” cu vreun stat membru al NATO. Mai mult, după jocul operativ inițiat de generalul de Gaulle cu Hrușciov și Brejnev, pentru a scoate comandamentul NATO din Franța, având ca actori, pe de o parte DST-ul și „rețeaua Caraman”, iar de cealaltă parte serviciile de spionaj ale României și Rusiei Sovietice, România nu a fost implicată în alte afaceri de spionaj politico-militar împotriva statelor din NATO. Ca să fiu explicit, spionajul român după 1968 nu a mai fost aliatul cuiva împotriva statelor membre ale NATO.

În ceea ce privește spionajul economic, este unanim acceptat că nu este etic să ascunzi cuceririle geniului uman, pentru a nu beneficia de ele întreaga umanitate...

În contra-spionaj există dintotdeauna un principiu, pe care toți îl aplică și respectă. Fiecare stat are un patrimoniu de secrete, pentru a căror apărare instituie „bariere” (legi, proceduri, cifruri de stat, chei de criptare electronică, interdicții de acces etc). Cine forțează „barierele” – inamic, aliat sau prieten – are parte, și în prezent, de același tratament.

La celelalte ținte ale întrebării, care vizează chestiuni de maximum interes, dar excluse transparenței, nu pot să vă ajut să căpătați confirmări, dar nici negări.

Trebuie așteptat ca unele subiecte să se răcească suficient pentru a putea fi atinse. Să le lăsăm în sarcina istoriei ce se va scrie peste o sută de ani. Când spun „o sută de ani”, am în vedere limita maximă a protecției pe care legile arhivelor o stabilesc, în multe țări, pentru anumite categorii de documente.

Aurel ROGOJAN

RADIOGRAFII CULINARE

Salată de creier

În cartea „Bucătărie și sănătate”, apărută la Editura Tehnică în 1989, autorii Nicolae și Adriana Mihai propuneau cititorilor câteva scurte reguli legate de alimentație. Ei susțineau că a mânca din politețe (dacă nu-ți place), nu-i nici frumos, nici sănătos. De asemenea, autorii cred că rețetele vechi nu se perimează, chiar dacă nu mai sunt la modă. Din contră, unele depășesc mult orice combinație modernă. Iată ce sfaturi mai primeau cititorii: durata prea lungă a mesei și repausul după masă trebuie evitate sau scurtate. Rețetele pot fi consistente, dar meniul trebuie în așa fel gândit, încât să nu fie prea consistent. E bine ca gazda să cunoască obiceiurile alimentare ale musafirilor. Conținutul mesei poate influența activitatea cerebrală, imediat după mâncare, dar și în perspectivă. Cu vârsta, greutatea corporală crește (proporțional și armonios), dar, în mod normal, omul (cu vârsta) nu devine obez. În mod obișnuit se înțelege greșit prin regim interdicția absolută chiar și a unui miligram dintr-

un aliment. În afară de bolile alergice unde, orice cantitate de aliment, cât de infimă, poate declanșa boala, în rest, interdicția absolută nu este justificată. Nicolae Mihai și Adriana Mihai exemplifică: nu se recomandă grăsimi în ateroscleroză, dar asta nu înseamnă că nu se poate gusta puțin slănină sau chiar din orice fel de grăsimi. Nu se recomandă sărat în hipertensiunea arterială, dar asta nu înseamnă că bolnavul hipertensiv moare sau i se agravează boala dacă presară câteva miligrame de sare pe mâncare. Este nevoie să se înțeleagă importanța cantității, când e vorba de regim, de dietă. În zonele bogate ale globului se pare că 50% din bolile cronice sunt date sau întreținute de excesul de mâncare. În cele sărace, din lipsa de mâncare. Mâncărurile considerate foarte bune la noi, la aspect, la miros, adică la poarta de intrare în organism, se pare că nu sunt tot așa de bune în partea inferioară a tubului digestiv, la poarta de ieșire din organism.

Obiceiul alimentar are, uneori, rolul hotărâtor în acordarea calificativului de mâncare bună sau mâncare rea. Principiul după care, pentru a nu avea în casă mofturoși la mâncare „e bine să mănânce copilul orice”, trebuie să se aplice de la caz la caz. Perioada de trecere de la alimentația liberă la regimul necesită supraveghere medicală. Și ultimul sfat al autorilor: oricât de bună ar fi o mâncare, repetată exagerat, o face de nesurorat.

În carte găsim mai multe rețete culinare și meniuri pentru cure de slăbire. Una dintre rețetele recomandate este salata de creier, pentru care avem nevoie de un creier, 2 felii de franzelă veche de o zi, o jumătate de pahar de lapte, ulei, sare de lămâie, oțet, sare, piper, o ceapă, frunze de salată verde, cinci-șase măsline. Creierul se ține o oră în apă rece, care se schimbă de două-trei ori. Se curăță bine de pieluțe, apoi se pune la fiert în apă clocotită cu sare și puțin oțet. Se lasă să dea câteva clocote, apoi se ia de pe foc și se lasă creierul să se răcească în zeama în care a fiert. Se scurge bine, se ames-

tecă bine cu miezul de franzelă înmuiat în lapte și bine stors, se zdrobește mărunț cu furculița, apoi se toarnă treptat câte puțin ulei, frecând ca pentru maioneză. Se adaugă zeamă de lămâie, sare, piper, după gust (se poate adăuga și ceapă foarte fin tocată). Preparatul se așază într-un castron și se ornează cu bucățele de măsline, frunze de salată verde tăiate fășii. Se ține la rece până se servește. În carte găsim și o rețetă de supă dietetică de dovlecei. Se prepară foarte ușor, dacă avem un kg de dovlecei, o lingură ulei, 3 morcovi, 2 rădăcini de pătrunjel, 3-4 linguri de orez, un pahar iaurt, 2 linguri de verdeață tocată și sare. Morcovii și pătrunjelul, rase pe răzătoarea cu ochiuri mari, se pun la fiert în 1,5 l apă clocotită cu o lingură de ulei, se lasă să fiarbă o jumătate de oră, se adaugă orezul, se mai fierb 10 minute, apoi se adaugă dovleceii curățați și tăiați cuburi, se lasă să fiarbă până se înmoaie, se potrivește de sare, se adaugă verdeață tocată foarte subțire și se servește cu iaurt sau cu smântână.

Carmen DRĂGAN

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Aveam pile la cinematograful

(Urmare din pag. 1)

După aceea, sora mea a lucrat la Dacia. Partea bună pentru mine era nu numai că puteam să văd orice film apărea pe ecran, dar și că, pe vremea aceea, când orice imagine cu vreun artist era prețioasă, eu aveam parte de multe afișe de film. Mi-am împodobit cu ele, pe rând, camera în adolescență, stărnind cu siguranță admirația și invidia colegilor de generație, deși am înimă împacată că am mai și dăruit

astfel de bogății. Nu prea înțelegeam de ce mama nu aprecia zelul meu decorativ legat de afișele de filme, de ce le folosea cu mare sârg la tapetarea dulapurilor din bucătărie și în alte locuri mai puțin nobile. Cel mai interesant afiș de film de atunci a fost cel al filmului despre François Villon. Îmi am și azi, printre alte vechituri de preț, cu poeziile marelui rebel francez în

traducerea lui Romulus Vulpescu. Sentimentul pe care îl am și azi este bucuria pe care o aveam când intram la orice film – să mai amintesc de „Declarație de dragoste” și „Liceenii”, cu imensele cozi? –, ca o răzbunare pentru nenumeratele dați când la alimentară nu mi se dădea pâine pentru că nu aveam buletin de oras.

Daniela CĂRLEA ȘONȚICĂ

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Il întâlnim pe dl Stroe, care iar a fost bolnav. Reputatul profesor ne invită la dumnealui acasă, preferând să-l scutim de ospetie și ne instalăm la „Parc”, unde se află Stanciu, profesorul de istorie și bere la halba extrem de proastă. De aceea ne mutăm la „Temperanța”, unde nu găsim decât coniac. Bem apă de la chiuvetă și ne deplasăm la izvorul acela pentru care am și venit. Îl găsim, luăm câteva înghițituri și admirăm două fete vesele cu „picere” (așa le zice Ghiță) înalte, care merg la strand. S-au oprit, fiindcă una a fost eleva noastră, cealaltă absolventă de la Cluj. Pentru a mânca ceva, facem o supă din găina adusă de mine și o tochtură. La „Mon Jardin”, cu o sticlă de vin în frăprieră, ascultăm muzică balcanică...

Mai interesant e alt detaliu referitor la demonstrație – participanții au primit un „număr”, în funcție de rând și de locul în acesta, ca să poată fi „recunoscuți” la nevoie! Dacă e așa de dificil de organizat o demonstrație „fără probleme”, nu era mai simplu să se fi renunțat la ea? Bineînțeles că nu – și mai ales la Brașov – puterea are nevoie să-și demonstreze stabilitatea, forța, chiar puterea!

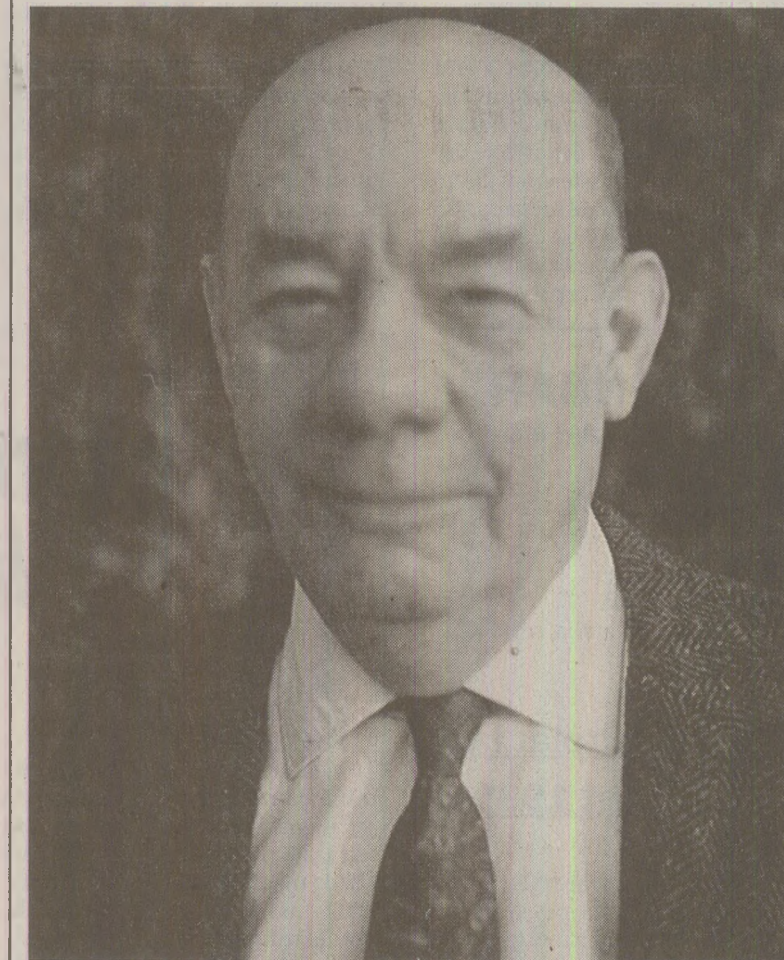
Liviu Antonesei, Jurnal din anii ciumei: 1987-1989. Încercări de sociologie spontană, Iași, Polirom, 1995, p. 92

Am început să lucrez la Press Center, acolo am întâlnit jurnaliști din toate țările, formând o lume completă, în miniatură. Restaurantul Pickwick Club e la doi pași de centrul de presă de pe Preșgatan și am „confiscat” o masă, pe care fata care servește mi-o rezervă, fată pe care o răsfaț cum nici un client n-o face. Și această extravaganță e nouă și neliniștitoare, dar mă simt bine la „masa mea”, mâncând și bănd puțin, fumând în timp ce citesc ziarele de la Press Center. Este perioada cea mai liberă din viața mea, când îmi văd un ego nou, vocați tocmai muncitorii de la Steagul Roșu și (zvon nesigur) nici cei de la Tractorul. Deci, sistemului, ca să zic așa, îi e teamă de eventuale noi frământări. Mai ales că din punct de vedere gospodăresc – încălzire, apă caldă, produse alimentare etc. – nu pare să se fi înregistrat nici o ameliorare, aici, în cei doi ani care au trecut de la „neliniștitul (neliniștorul?) noiembric”.

Gabriela Melinescu, Jurnal suedez II (1984-1989), Iași, Polirom, 2002, p. 269

DIN BANCOTECA „EPOCII DE AUR”

Moisil – soluții de avarie!

La prima vedere, includerea unor vorbe de neuit al profesorului Gr.C. Moisil sub genericul acestei rubrici este oarecum forțată. Stricto sensu vorbind, aș zice că stau lucrurile, de vreme ce sînțagma „Epoca de Aur”, a fost lansată la Congresul al XI-lea al partidului, care s-a ținut în 1974. Iar profesorul Gr.C. Moisil a murit cu un an înainte, adică în mai 1973. Cu toate acestea, unele decizii voluntariste și măsurile fără noimă începuseră să își facă loc, inclusiv în viața universitară și științifică. Devenind nu peste multă vreme o notă definitorie a întregii „Epoci”.

Niculescu, N. Teodorescu, Andrei Oțetea sau Athanase Joja – e lesne de închipuit cota de avarie pe care o atingeau nemulțumirile față de această măsură birocratică. Receptorul, el însuși universitar de titlu, încerca fără prea mari șanse de izbândă să calmeze spiritele. Firesc, i s-a solicitat și opinia profesorului Gr.C. Moisil. Acesta nu s-a lăsat rugat de două ori și a răspuns cu voce calmă, bine măsurată:

— Eu cred că ideea tovarășilor de la minister este o idee foarte bine judecată.

După care, văzând mirarea care se citea pe fețele colegilor, a adăugat:

— Sunt convins că tovarășii de la minister au nevoie la catedră opt ore zilnic de c...ul nostru, nu de capul nostru!

Comasări peste comasări. Tot la „indicatii superioare” s-a trecut la reorganizarea institutelor de cercetare, ceea ce a creat o brambureală în toată legea. Și, cum afecțiile erau în primul rând institutelor păstrite de Academia Română, din nou s-au întors privirile spre academicianul Gr.C. Moisil, omul soluțiilor de avarie. Care a dat sentința pe loc:

— Eu cred că trebuie să se unească Institutul de Geografie, cu cel de Geometrie, cu cel de Geologie, iar la nou institut să îl punem director pe... academicianul Geo Bogza!

Șerban CIONOFF

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Cei doi miniștri au evidențiat importanța deosebită în etapa actuală a dezvoltării și perfecționării continue a colaborării economice, a aplicării unor forme noi, subliniind în mod special necesitatea legăturilor economice, a sporirii livrărilor de mărfuri realizate prin cooperare și specializare în producție. Ce se discutase ca adevărat la acea întâlnire putem însă bănui. Reformele inițiate în câteva state est-europene deveniseră în ultimele luni preocuparea de căpătâi a mai tuturor diplomaților europene.

O presă gigantică sută la sută românească

La Întreprinderea IMGB, într-una din halele Fabricii de Utilaje Complexe, s-a finalizat un cadru gigantic, destinat unei maxiprese de 400 t. Era o premieră tehnică națională, scria Știința. 50 de cupatoare fuseseră folosite, simultan, pentru topirea oțelului. Cadrul, cu o greutate de 118 tone, era doar subsansamblul pentru presa realizată la Întreprinderea 23 August. O piesă integral românească, așadar! Se respectau astfel indicațiile prețioase de la centru referitoare la reducerea importurilor și realizarea de produse autohtone.

Teatrul C. Tănase, pe Litoral

Artiștii Teatrului Constantin Tănase se pregăteau de reprezentații pe litoral. În perioada 2-12 septembrie, trupa se producea cu spectacolul „Varietăți pe portavii” în stațiunile de la mare (Techirghiol, Eforie Sud, Mangalia, Constanța, Medgidia, Neptun,

Saturn, Eforie Nord, Mamaia). În distribuție figurau, printre alții, actorii Al. Lulescu, Nae Lăzărescu, Hamdi Cerchez, Vasile Muraru, Clupi Rădulescu, Camelia Motoșoru, Ortansa Stănescu și soliștii Jean Păunescu, George Bunea, George Enache. Conducerea muzicală revenea lui Petre Mihăescu. În același timp, la sfârșitul verii, la Nottara, regizorul Tudor Mărăscu conducea repetițiile pentru piesa „Sculptura de os”, de Paul Everac. În rolurile principale jucau Emil Hossu și Diana Lupescu. „Burgezul gentilom” (regizor Al. Dabija) și „Henric al IV-lea” (regizor Dominic Dembinski) erau celelalte premiere pregătite publicului bucureștean.

45 de ani de muzică românească

La Ateneul Român s-au sărbătorit „45 de ani de muzică românească”. Muzicologul Radu Gheciu a realizat scenariul spectaculu-

lui, asistența fiind impresionată de amestecul de sunet și lumină. Au fost evocați compozitori, muzicologi și dirijori români de prestigiu precum George Enescu, Sigismund Toduță, Mihail Jora, Gheorghe Dumitrescu, Paul Constantinescu, Ion Dumitrescu și Pascal Bentoiu. Fragment din operele „Oedip”, „Hamlet”, „Ion Vodă” și opereta „Lăsați-mă să cânt” au asigurat coloana sonoră. În final, pianistul Dan Atanasiu, violonistul Radu Ungureanu și cvartetul de coarde Serioso au susținut concerte, interpretând arii din Bach, Mozart, Schubert, Chopin, C. Silvestri și Bogdan Moroianu.

Frăția „cravatei roșii”

Județul Iași și regiunea Erfurt (RDG) erau înfrățite de câțiva ani. Potrivit tradiției, în fiecare an purtătorii cravatei roșii germani și români vizitau, făceau „schimb de experiență”. În 1989, 26 de tineri est-germani au fost cazați în satul de vacanță de la Cric. Impresionată de locurile moldave, Ronny Blankenburg, elevă a școlii „Rosa Luxemburg”, declara: „Am îndrăgit foarte mult, chiar de la început, frumoasele meleaguri ieșene și pe foarte primitorii lor locuitori, cu mulți dintre cei de vârsta mea legând deie prietenii ce le doresc cât mai trainice”. Și Christian Doring, elev la „Ernest Thälmann”, era încântat de ceea ce văzuse: „Totul mi se pare minunat. Rețin mai ales vizita făcută la Școala 22, unde am fost impresionat de hărnicia și inventivitatea pionierilor, materializată în felul în care arată școala. În puțin timp, am aflat despre România și Iași lucruri foarte multe și toate m-au fermecat”. Două săptămâni mai târziu, românii le-au întors vizita redegiștilor. La Straussburg s-a organizat tabăra internațională Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Florin MIHAI

LASZLO TOKES - EROUL ANULUI 1989

(Urmare din pag. 1)

Ca represalii, prin biserica reformată s-a decis mutarea sa din Timișoara în satul Mineu (Sălaj), unde fusese „detasat” scriptic încă de la începutul anului.

Sprâjnit de grupul său de credincioși Tokes a rezistat. Opoziția sa a condus la apariția primelor grupări de demonstrații la Timișoara în decembrie 1989.

Anticomunist sau naționalist maghiar? „Mi-am asumat responsabilitatea și pericolul să lupt pentru drepturile bisericii, ale minorității maghiare. N-am avut în vedere să joc un rol pe plan național. Așa trebuie înțeleasă chestia. Eu nu mi-am putut închipui ca un preot simplu reformat să lupt pentru cauza eliberării țării de sub asuprirea dictaturii comuniste”, declara Tokes într-un interviu cu Marius Mioc în 2001.

Dintr-o asemenea perspectivă, aura lui Tokes de „campion al revoluției anti-comuniste” își pierde substanța. Că de la el s-a aprins „focul” nu poate fi însă negat.

În 1989 Tokes era conștient de atuurile sale în contestațiile contra autorităților. Ulterior și-a descris astfel strategia: „Mi-am dat seama că dacă ceva poate ajuta, asta este publicitatea internațională (...) Politica mea de informare publică a adus rodul ei. Renumele dobândit în decursul anilor a fost foarte folositor și chiar pe asta m-am bazat în toată activitatea mea în Timișoara. Cunoșteam din interior, fiind băiatul unui profesor în teologie și vicar eparhial, un om care a avut posibilitatea să întrețină relații, eram cunoscut prin tatăl meu, mai am opt frați și surori, fiecare a avut universitatea sau a ocupat poziții, au avut posturile lor apreciate.”

În 1989, pentru puterea din România - așa cum arată acum documente din arhivele securității și ale partidului - Tokes era exclusiv agent al serviciilor secrete maghiare.

București-Budapesta, via Timișoara
În contextul deteriorării relațiilor dintre România și Ungaria, pe fondul reformelor din lagărul comunist, cazul Tokes a avut în viziunea puterii conotații și semnificații tipice. În vreme ce Tokes considera că apăra drepturile unei minorități amenințate de o „politică greșită”, oficialii îl tratau de periculos „agent provocator” al unor puteri străine.

O scurtă telegramă de la Ambasada României la Budapesta precizează interpretarea: „După opinia noastră, readucerea în obiectivul televiziunii ungare a «cazului Tokes», confirmă cele menționate de noi anterior privind preocuparea unor cercuri

Laszlo Tokes este considerat eroul de la care s-a aprins „focul” Revoluției din 1989. FOTO: AGERPRES

ungare de a face din preotul timișorean un simbol important al „cauzei” maghiarilor din țara noastră.”

Tactica regimului de la București este, de asemenea, clasică. Sunt mai prevenitori ca totdeauna deoarece Ceaușescu „vede” și „măna” Budapestei și „creierul” Moscovei. Astfel că Tokes a fost declarat problemă internă a bisericii reformate din România. Până la mijlocul lui decembrie 1989 celelalte autorități nu s-au implicat direct în „rezolvarea” cazului.

În tot acest timp, protestele lui Tokes n-au depășit cadrul drepturilor religioase ale maghiarilor din România. Chiar și politica de sistematizare a satelor era criticată cu referire la efectele nefaste asupra comunităților maghiare care și-ar pierde identitatea prin dispersarea în masa popu-

lației românești. Pentru aceasta, admite el, fusese anchetat de către inspectori teritori-ali din Departamentul Cultelor. Singura ocazie, o spune tot el, în care s-a implicat direct Securitatea a fost „atacul” din 2 noiembrie 1989 asupra casei sale. Au găsit o chitanță semnată de el pentru suma de 20.000 lei primii în urma unei colecte. De aici acuzatia de spionaj. Pe de altă parte, din documentele Securității reiese că o chitanță de confirmare a aceleiași sume primite de Tokes fusese găsită, la controlul vamal, în mașina unor cetățeni maghiari.

Te-ntrebi, ca simplu cetățean, de când spionii semnau chitanțe pentru sumele primite ca plată? Dar și de ce Tokes nu și-a contestat în justiție semnătura dacă fusese falsificată?

Cornel MICU

DIN ARHIVA CC AL PCR

Pastorul reformat Tokes a fost „invitat” la Procuratura din Timișoara

(Urmare din pag. 1)

Notă
În ultima perioadă, Radio Budapesta și televiziunea ungară difuzează frecvent materiale (informații, interviuri însoțite de imagini) privind situația de „așa-zis persecutat politic și religios” a preotului reformat Tokes Laszlo din Timișoara. Acestei probleme îi este consacrată și telegrama nr. 021419 din 22 august a.c. transmisă de Ambasada Română din Ungaria.

Situația de fapt a acestui preot este următoarea:

După absolvirea Facultății de Teologie, a lucrat ca preot-supleant la Brașov, în cadrul Eparhiei reformate Cluj. Pentru mai multe abateri disciplinare, el a fost transferat la Dej. Refuzând timp îndelungat să se prezinte la post, episcopul Nagy Gyula l-a scos din preoție. A stat astfel fără ocupație 25 de luni, timp în care, împreună cu tatăl său, pensionar, fost profesor la Institutul Teologic Protestant Unic din Cluj-Napoca, și cu sprâjnitul fratelui stabilit în Canada au desfășurat o serie de acțiuni împotriva conducerii legale a bisericii reformate din România, respectiv a episcopului Nagy Gyula, care atunci îndeplinea și funcția de președinte al Sinodului Bisericii Reformate, acuzând-o de abuzuri în treburile religioase, de persecutare a preoților. În aceste condiții și pentru a se pune capăt acestor acțiuni, episcopul reformat al Oradei - Papp Laszlo, la solicitarea Departamentului Cultelor, l-a încadrat, la începutul anului 1986, într-un post de capelan (funcție inferioară preotului) la parohia reformată centrală din Timișoara. Tokes a exprimat atunci, și verbal și scris, mulțumirile sale episcopului pentru înțelegerea arătată și o bună perioadă de timp și-a văzut liniștit de treabă.

În cursul anului trecut, ca urmare a influenței unor cercuri din străinătate, îndeosebi din Ungaria, a început să acționeze din nou împotriva conducerii Bisericii, inclusiv a episcopului Papp Laszlo, acuzând-o de introducerea în administrarea eparhiilor a unor metode de teroare, de „subordonare totală față de statul român”. Treptat, aceste acțiuni s-au îndreptat direct împotriva statului nostru, Tokes pozând în „victimă a politicii oficiale românești față de naționalitatea maghiară” și, în acest cadru, față de bisericele cu credincioși maghiari” și îndeosebi față de reformați (aceasta ca rezultat al cunoșterii instigații antirromânești la diferite reuniuni religioase internaționale promovate de episcopul reformat de la Budapesta, Karoly Toth - fost membru al Consiliului Prezidențial al RP Ungaria.

La începutul verii acestui an, el a fost contactat de un ziarist din Olanda, căruia i-a

acordat un interviu înregistrat pe o videocasetă conținând injurii la adresa conducerii Bisericii Reformate din România și a statului nostru și făcând afirmații mincinoase cu privire la „persecuțiile” la care ar fi supus el și alți preoți reformați. Acest interviu a fost difuzat de mai multe ori la televiziunea din Budapesta în cadrul programului „Panorama”.

Încercări de a fi contactat în asemenea scopuri sunt tot mai frecvente în ultima vreme.

Totodată, din contactele ilegale cu unii turiști străini, Tokes a procurat și a încercat să difuzeze o serie de ziare, reviste și alte materiale cu conținut dușmănos, antiromânesc, din sursă ungară. Materialele au fost confiscate de organele de stat competente.

Față de această situație, Departamentul Cultelor a cerut episcopului Papp Laszlo ca, în baza Statutului de funcționare a cultului și a legii cultelor, să ia măsuri pentru disciplinarea preotului Tokes. Acesta a fost chemat de mai multe ori de episcop, dar a refuzat să se prezinte. În acest caz, conducerea episcopiei a luat decizia de scoatere din funcție, decizie pe care însă Tokes a respins-o trimițând-o înapoi episcopului însoțită de o scrisoare injurioasă. S-a convocat apoi prezbiteriul bisericii (Consiliul parohial), dar Tokes i-a determinat pe cei mai mulți să nu participe, unii - foarte puțini - solidarizându-se cu el. I s-a cerut apoi lui Tokes să părăsească locuința parohială și să meargă la o parohie în județul Sălaj, unde între timp a fost transferat. A refuzat însă, amenințând că va face scandal și se va adresa din nou unor cercuri din afară pentru a-l sprijini.

Totodată, într-o conferință preotească, el a fost criticat pentru că a introdus în biserică practici care contravin ritualului reformat, cum ar fi folosirea tineretului și copiilor la efectuarea diferitelor servicii religioase. După aceea, într-o scrisoare adresată episcopului Papp, Tokes îi reproșează că, la intervenția sa, unii membri ai formației artistice „Thalia” care au cântat în biserică ar fi fost scoși din facultate.

Protopopul căruia îi era subordonat s-a adresat, fără să cunoască procedura legală, unui procuror Cristescu, care l-a vizitat și (așa cum arată de fapt și Tokes în recentul interviu dat televiziunii ungare și transmis de ambasada noastră la Budapesta - telegrama nr. 021419 din 22 august a.c.) a avut cu el o discuție, tratându-l „cu multă atenție”, iar cazul s-a închis. În continuare, postul de radio Budapesta a difuzat stiri total neadevărate, cum că Tokes ar fi fost arestat, pentru că a doua zi Radio „Europa Liberă” și Agenția France Press să anunțe că el a fost eliberat ca urmare a intervențiilor Prezidiului Bisericii Reformate

din Ungaria către Alianța Mondială a Bisericilor Reformate.

În situația dată, s-au întreprins următoarele măsuri:

1. Preotul Tokes Laszlo a fost revocat din funcție printr-o decizie a episcopului, urmând ca în cazul când nu va părăsi, la termenul fixat, locuința parohială pe care acum o ocupă ilegal, să fie obligat, conform legii, prin hotărâre judecătorească solicitată de episcopie.

2. În locul său, la parohia Timișoara - centru a fost numit un alt preot, apreciat și de biserică și de organele locale ca un element bine pregătit, cu prestigiu, loial. El urmează să fie instalat imediat după plecarea lui Tokes.

3. Pentru lămurirea membrilor prezbiteriului (Consiliului parohial) de la parohia lui Tokes din Timișoara, asupra adevăratei situații a acestuia (tot ce știu despre el este ceea ce difuzează posturile de radio și televiziune din Budapesta, pe care maghiarii, inclusiv preoții din Timișoara le urmăresc zi de zi), episcopul Laszlo Papp a întocmit un material pe care urmează să-l difuzeze fiecăruia dintre ei și în care explică situația reală a acestuia, relevând obligația statutară a preotului de a sluji cu credință Biserica și țara, de a se încadra în legalitate atât ca preot, cât ca și cetățean.

4. Sub semnătura celor doi episcopi, s-a întocmit o scrisoare către Alianța Mondială a Bisericilor Reformate, căreia biserica reformată din Ungaria i-a cerut să intervină în favoarea lui Tokes, scrisoare prin care se cere organizației respective ca informațiile despre situația bisericii reformate din România să fie solicitate acesteia direct și să nu se dea crezare altor surse rău-intenționate și care nu pot cunoaște adevărul, desfășurându-și activitatea în afara granițelor țării noastre.

La finalizarea tuturor acestor măsuri urmează să se analizeze situația și să se decidă asupra măsurilor ce ar urma să fie luate în cazul în care Tokes va continua activitatea sa dușmănoasă și nu se va supune hotărârilor forurilor superioare ale Bisericii căreia îi aparține.

În legătură cu cazul Tokes, subliniem inconsecvența, lipsa de fermitate, ezitățile în a lua decizia ale episcopului de Oradea, Papp Laszlo, deputat în Marea Adunare Națională, care a întreprins măsurile amintite doar în urma repetatelor discuții cu conducerea departamentului. El a încercat mult timp să nu se implice direct în această problemă și să o treacă în seama organelor de stat, motivând că rezolvarea cazului Tokes nu este de competența Bisericii, deși cele mai multe dintre acțiunile sale erau îndreptate împotriva conducerii acesteia.

Arhivele Naționale, Fond CC al PCR - Cabinetul Ion Dincă, dos nr. 2/1982

Întrebare: Relațiile sovieto-române se edifică pe baza trainică a acordurilor și au rezistat încercărilor timpului. Cum aperiți dumneavoastră, astăzi, stadiul și perspectivele colaborării dintre țările noastre?

Răspuns: Țările noastre au relații tradiționale de multă, multă vreme! În anii construcției socialiste, ele s-au îmbunătățit și s-au dezvoltat pe principii noi. Și, deși au apărut și momente, ca să spun așa, de încălcare a principiilor de colaborare, totuși ele au fost depășite și am acționat pentru întărirea concurenței atât între partidele cât și între popoarele noastre. Doresc să subliniez din nou că relațiile de colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre țările noastre - ca, de altfel, relațiile cu toate țările socialiste, cu alte partide comuniste și muncitorești - au avut și au o mare însemnătate pentru dezvoltarea socialismului în ambele țări.

În general, noi considerăm că relațiile dintre partidele și țările noastre pot fi considerate bune. Deși, chiar dacă ar fi excelente, tot mai sunt multe de făcut și trebuie să acționăm pentru extinderea lor, în toate domeniile de activitate! De altfel, recent a avut loc schimbul de păreri cu privire la extinderea colaborării economice și tehnico-științifice în perioada următoare - și noi avem multă încredere că vom găsi căile dezvoltării acestei colaborări, în forme care să răspundă intereselor construcției socialismului din România și Uniunea Sovietică, să servească, în general, cauza colaborării, socialismului și păcii!

Întrebare: La dumneavoastră se vorbește foarte des despre bizuirea pe forțele proprii în condițiile dezvoltării largi a colaborării internaționale. În ce direcții, după părerea dumneavoastră, poate obține România rezultatele cele mai mari, folosind marea potențial, existent și experiența sa în cele mai diverse domenii?

Răspuns: În construcția socialismului, în dezvoltarea generală a țării, am considerat întotdeauna că trebuie să pornim de la forțele și posibilitățile proprii, acționând, în același timp, pentru dezvoltarea unei largi colaborări economice, tehnico-științifice cu alte state. În acest sens, am acordat întotdeauna o importanță deosebită relațiilor de colaborare cu țările socialiste și, în acest cadru, relațiilor cu Uniunea Sovietică, precum și cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul principiilor coexistenței pașnice. Întotdeauna, însă, am avut în vedere că dezvoltarea relațiilor cu alte state trebuie să se bazeze pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței, suveranității, neamestecului în treburile interne. La un moment dat, am subapreciat posibilitățile proprii am crezut că, apelând la credite, putem să soluționăm mai ușor unele din problemele noastre. Aceasta a făcut să avem, la un moment dat, o datorie externă foarte mare, care s-a majorat ca urmare a dobânzilor ce ajunseseră la peste 20%.

Desigur, am depus eforturi mari să plătim datoria externă, dar, în acest an, la sfârșitul trimestrului I, am lichidat-o și am hotărât să nu mai apelăm la credite!

Întrebare: Noi primim mii de scrisori în care se exprimă admirația față de conducerea României care a reușit să conducă astfel poporul încât să lichideze această datorie externă. Dar se pune și întrebarea: ce va primi poporul ca urmare a faptului că a fost lichidată datoria?

Răspuns: Doresc, mai întâi, să menționez că, o dată cu plata datoriei externe, nu am încetinit ritmul de dezvoltare economico-socială. Din 1980 până în acest an am investit peste 2.000 de miliarde lei, ceea ce este echivalent, la cursul necomercial, în dolari, cu circa 200-220 miliarde dolari. Pe această bază, am reușit să realizăm mari transformări în România și, în același timp, să ridicăm nivelul de trai al poporului.

ARTICOLUL ZILEI

Ceaușescu și Pravda (III)

Interviul tovarășului Nicolae Ceaușescu acordat ziarului sovietic Pravda

Și, ca să dau câteva exemple, în această perioadă - din 1980 până în acest an - am majorat retribuțiile și pensiile de două ori! La 1 august am încheiat cea de-a doua majorare a retribuției pentru toate categoriile de oameni ai muncii. O atenție deosebită am acordat celor care aveau venituri mai mici, ale căror retribuții au fost sporite cu circa 35%. De asemenea, am majorat și pensiile. La unele categorii de pensionari am ridicat pensia cu peste 40%, inclusiv la invalizii de război. Am continuat să dezvoltăm industria - creând un mare număr de noi locuri de muncă -, agricultura, știința și învățământul. Tot în această perioadă am dat în folosință Canalul Dunăre-Marea Neagră, am realizat Metroul din București și am construit noul centru al Capitalei, am amenajat un vast sistem de irigații, am dezvoltat puternic locuințele și alte sectoare de activitate, în toate orașele și comunele țării. Am anulat, de asemenea, cooperativelor agricole de producție o datorie de circa 115 miliarde lei, ceea ce înseamnă, făcând echivalența în dolari, cam 12-13 miliarde dolari. Aceasta este o măsură de însemnătate deosebită, pe care am luat-o în sprijinul cooperativelor agricole de producție și a agriculturii în general, care subliniază forța economiei noastre naționale, constituind un sprijin uriaș în dezvoltarea agriculturii. De altfel, în acest an am obținut cea mai mare producție agricolă din istoria României - peste 8.000 kg grâu la hectar în întreaga țară! În general, apreciem că vom obține o producție de cereale de peste 40 milioane tone, realizând deja, în acest an, obiectivele prevăzute pentru anul 2000!

Deci și în această perioadă ne-am preocu-

pat să dezvoltăm economia, să ridicăm nivelul de trai, ceea ce ne-a sporit posibilitățile de a plăti datoria externă. Dacă am fi redus investițiile, nu am fi dezvoltat economia, nu am mai fi avut mijloace pentru plata datoriei!

Acestea sunt posibilitățile de care dispune astăzi România și în industrie și în agricultură. Dar - repet - aceasta nu ne determină să nu avem în nici un fel în vedere să reducem colaborarea cu alte state. Dimpotrivă! Avem astăzi un sold activ, în relațiile cu alte țări - de circa 2,5 miliarde dolari - și suntem hotărâți să participăm la cooperarea în producție și la realizarea unor obiective economice cu alte țări, în limita posibilităților economiei românești, chiar cu acordarea anumitor credite pentru dezvoltarea economico-socială.

Întrebare: În ce constă, după părerea dumneavoastră, necesitatea restructurării mecanismului conducerii țărilor membre ale CAER?

Răspuns: România a acordat întotdeauna o însemnătate deosebită colaborării în CAER și noi considerăm că, în linia generală, CAER-ul a avut un rol însemnat în colaborarea și dezvoltarea țărilor socialiste. Desigur, s-au făcut și unele greșeli. Ele trebuie criticate, înlăturate, dar nu înseamnă să negăm ceea ce a fost bun!

CAER-ul a avut un rol important! L-am perfecționat, și noi am participat direct la diferite acțiuni în acest scop. Nu de mult, s-au luat hotărâri privind îmbunătățirea activității sale și s-au făcut programe de lungă durată, până în anul 2000, inclusiv în ce privește colaborarea tehnico-științifică, programe pe care noi le considerăm bune, fiind hotărâți să contribuim la realizarea lor. Poate o să vă surprindă sau o să vă surprindă pe unii dintre cititorii dumneavoastră, dar noi considerăm că mecanismul actual al CAER-ului corespunde actualelor condiții și nu este nevoie să ne apucăm să-l modificăm, să încercăm a pune ceva în loc, despre care nu știm încă ce va fi! Trebuie, desigur, să aducem mereu ceva nou. În nici un domeniu, nimic nu este veșnic. De aceea, trebuie să îmbunătățim permanent formele noastre de colaborare în raport cu noile condiții, cu dezvoltarea societății, a științei, a culturii, cu însăși dezvoltarea conștiinței oamenilor, dar valorificând tot ceea ce a fost bun. Mai cu seamă dacă la baza schimbărilor nu se află o temeinică pregătire, chiar ce mai bune intenții pot să dăuneze în economie, în construcția socială, în general! Acest lucru este valabil nu numai în socialism, ci în orice societate. Lucrurile trebuie realizate după stadiul temeinice, ținând seama de practica și de experiența de până acum. În acest sens, noi suntem pentru dezvoltarea și perfecționarea activității CAER-ului, în strânsă colaborare și cu acordul tuturor țărilor, astfel încât tot ceea ce vom face să servească dezvoltării socialiste a fiecărei țări, socialismul în general, să asigure progresul și ridicarea bunăstării fiecărui popor!

România Liberă, nr. 13.932/1989

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** CEL MAI CITT ZIAR DE CALITATE **10,9 LEI**

www.jurnalul.ro

Cărțile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

FCM BRAȘOV, O ECHIPĂ CUMINTE

Indiferent că s-a numit UAB (Uzinele de Armament Brașov), Steagul Roșu, Metalul sau Energia, gruparea de sub Tâmpa nu s-a regăsit niciodată de-a lungul vremii printru numele greleale fotbalului românesc, cea mai bună performanță pe plan intern a „galben-negrilor” fiind un loc 2 obținut la finele ediției '56-'60 a campionatului Diviziei A, după CCA, actuala Steaua. Iar lucrurile nu au stat diferit nici în stagiunea '88-'89, ultima dinainte de Revoluție, pe care brașovenii au abordat-o cu un antrenor, Costică Ștefănescu, aflat la prima sa experiență de acest gen.

Numirea fostului căpitan al Universității Craiova și al echipei naționale a României la timona echipei, practic un act de curaj al președintelui de atunci al clubului, Romeo Pașcu, s-a dovedit a fi însă foarte inspirată, din cel puțin două motive: Brașovul a avut parte de un sezon liniștit, terminând pe locul 10, departe de zona fierbinte a clasamentului, iar Ștefănescu a propus fotbalului nostru mai mulți jucători tineri, dintre care doi (Selymes și Ionuț Părvu) aveau să se impună mai târziu la cel mai înalt nivel. Aspecte pe care ziarul Sportul le-a reflectat pe măsură... În fapt, ce a câștigat FCM Brașov prin renovarea la care a procedat? În primul rând, doi titulari certți (în vârstă de numai 19 ani), Părvu și Selymes; alt tânăr, Cseke (20 de ani), vine și el pe urmele acestora, Andrași I, tot un fotbalist din grupul speranțelor, s-a «stabilizat» pe aripa dreaptă, iar mutația lui Ghergu de pe flancul stâng pe cel drept al defensiviei s-a dovedit o reușită*, nota sursa citată în urmă cu 20 de ani. Pentru Tibor Selymes avea să urmeze o carieră prodigioasă, atât la nivelul echipelor de club (a jucat la Dinamo, Cercle Bruges, Anderlecht, Standard Liege, Haladás, Debrecen și AEL Limassol) cât și la cel

V. Ștefan (stânga) a fost trecut pe bancă de Ștefănescu FOTO: Revista SPORT

al primei reprezentative (a participat la CM 1994 și la CE 1996), iar Ionuț Părvu avea să cunoască adevărata consacrare la Steaua, cu care a jucat doi ani la rând ('95 și '96) în grupele Ligii Campionilor.

Cunoscut ca un tip exigent, Ștefănescu vorbea însă la finalul campionatului '88-'89 mai mult despre neimpliniri, în ciuda faptului că echipa sa fusese una dintre surprizele plăcute ale campionatului. „Nu am ajuns încă la o formulă stabilită și eficientă al li-

niei de mijloc. În această privință, găsirea unui mijloc potrivit la închidere constituie o urgență. Eficacitatea lasă mult de dorit. Rămân încă inadmisibile, în ciuda situațiilor care se creează. Așteptăm mai mult, pentru că pot mai mult, de la jucătorii dotați ca Mandoca sau Caciureac. Și, bineînțeles, credem în a doua etapă de ascensiune valorică”, spunea principalul brașovenilor.

În concluzie, FCM Brașov a fost în sezonul '88-'89 una dintre echipele

cuminți ale campionatului. O formație care și-a văzut serios de treabă atunci când s-a aflat în postura de gazdă (cu cele 27 de puncte cucerite pe teren propriu s-a situat pe locul patru, după Steaua, Dinamo și Flacăra Moreni, într-o ierarhie alcătuită pe baza punctelor acumulate în propriul fief) și care nu a deranjat prea mult când a jucat rolul de vizitator (a luat numai 4 puncte din deplasare, dintre care două la codășa ASA Tg. Mures).

Marius MIHALCEA

Linia de clasament

10. FCM Brașov..... 34..... 12..... 7..... 15..... 46-52..... 31P

Puncte realizate pe teren propriu: 27 (a pierdut 2p la Dinamo, câte 1p la FC Farul, Universitatea Craiova, „U” Cluj-Napoca, Victoria și Steaua).
Puncte obținute în deplasare: 4 (2p la ASA Târgu-Mures, câte 1p la FC Olt și FC Argeș).

Golgeterii echipei: M. Barbu - 15 goluri (4 din 11 metri), Cișan - 7, Caciureac - 5, Terheș, Andrași I, Ghergu, S. Drăgan - câte 3, I. Părvu - 2, Șulea, E. Moldovan, Avădanei, Selymes, Pătru - câte unul.

Jucători folosiți: 28: M. Barbu, S. Drăgan - câte 34 de meciuri, Andrași I - 33, Ghergu - 30, Caciureac, Cișan - câte 29, E. Moldovan - 28, I. Naghi, I. Părvu - câte 27, Selymes - 21, Șanta - 19, Pătru - 17, Mandoca - 16, Terheș, Polgar - câte 15, V. Ștefan - 14, Cseke - 12, Șulea - 10, Avădanei - 9, Lungu - 7, N. Bucur - 6, Comănescu, Laszlo Pál, Andrași II - câte 2, Toderici, Petruș, Tikosi, Dumitriu - câte 1.

Media notelor echipei: 6.26.

Media notelor jucătorilor (pe baza a minimum 20 de jocuri): 1. M. Barbu 6,85; 2. I. Naghi 6,42; 3. I. Părvu 6,30.

Cartonașe galbene: 32 (13 suspendări) - 14 jucători (cele mai multe: E. Moldovan, Caciureac - câte 5).

Cartonașe roșii: Cișan (în etapa a XIII-a), E. Moldovan (în etapa a XXIV-a).

A beneficiat de 4 loviturii de la 11 metri: toate transformate (toate de M. Barbu); a fost sancționată cu 10 penalty-uri (4 transformate, 6 ratate).

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

Congresmanii americani sprijineau reforma din Polonia

26 august 1989, ora 23:25

Tovarășei adjunct al ministrului, Olimpia Solomonescu, Tovarășului director Ilie Șimon, Direcția V

În legătură cu situația din Polonia vă informăm următoarele:

1. O delegație a Congresului SUA, formată din senatorii Robert Dole, liderul minorității republicane din Senat, Dennis Deconcini (democrat), președintele Comisiei pentru securitate și cooperare europeană din Congres, și Frank Lasutenberg (democrat), precum și deputații Bob McEwen (republican) și Jim Moody (democrat), a făcut o vizită în Polonia, fiind primită de președintele W. Jaruselski și de noul prim-ministru polonez.

Congresmanii americani au afirmat sprijinul pentru „procesul de reforme” din Polonia și eforturile pe care le va face guvernul condus de Mazowiecki pentru rezolvarea problemelor economice dificile cu care se confruntă polonezii. Având în vedere că președintele Bush a anunțat, în luna iulie a.c., un program de ajutor pentru Polonia, în sumă de 119 milioane dolari, din care numai 10 milioane au fost cerute până acum Congresului, senatorul Deconcini a declarat că va urmări să se asigure „o creștere a ajutorului SUA pentru Polonia”.

Delegația sus-amintită a fost însoțită și de soția senatorului R. Dole, Elizabeth Dole, care este secretarului Muncii în Cabineleu american. Aceasta a afirmat și ea că SUA analizează posibilitatea găririi unor noi mijloace de ajutorare a Poloniei, avertizând însă că polonezii nu trebuie să se aștepte la „prea mult”. A invocat, în această direcție, „deficitul bugetar al SUA”, astfel că americanii vor oferi Poloniei ajutorul „care va fi posibil și când va fi posibil”. Ea a insistat că programul de ajutor deja anunțat este deja „foarte semnificativ”. Elizabeth Dole a anunțat că un grup de experți ai Departamentului Muncii din SUA va fi trimis în Polonia pentru a sprijini elaborarea unor programe în domeniile „pregătirii profesionale, recalificării și asistenței sociale”. Ea a apreciat necesare astfel de programe în perspectiva încetării activității unor „industrii nefeciente poloneze”, în cadrul aplicării „planurilor de reformă economică”, care ar conduce la pierderea locurilor de muncă de către o serie de muncitori.

2. Referirile la „limitele ajutorului financiar pentru Polonia” sunt sub-

liniate și de o serie de alte oficialități ale Administrației Bush. Procesul lent de materializare a ajutorului deja promis (119 mil. dol.) pe fondul „constrângerilor bugetare” constituie o preocupare tot mai accentuată a cercurilor oficiale americane, mai ales în condițiile în care unele oficialități poloneze susțin necesitatea unui „program de ajutor substanțial”. Până în prezent însă, după cum a afirmat o oficialitate de la Casa Albă, Administrația Bush rămâne la poziția că cel mai bun mijloc de a ajuta Polonia este ca SUA să insiste în continuare asupra adoptării în această țară a unor „măsuri majore de reformă economică”. Acestea vor urma să fie însoțite, pas cu pas, de ajutorul occidental „dimensionat ca atenție”, astfel încât să fie suficient pentru a „ușura criza din Polonia”. Ajutorul respectiv n-ar trebui însă să fie atât de generos încât să devină un „narcotizant al opțiunilor dificile” pe care trebuie să le ia conducerea poloneză. În acest context, unii analiști politici afirmă că invocarea de către Administrația americană a „constrângerilor bugetare” poate fi ușor contestată, dacă se ar în vedere că, numai cu suma pentru două bombardiere B-2 (aproximativ 1 miliard de dolari), SUA ar putea ajuta ca „Polonia să devină un model pentru restul Europei”.

3. Comentariul politici de la Washington mai evidențiază și următoarele elemente pe care se fundamentează poziția relativ „reținută” a Administrației Bush în sprijinirea „politico-economice” a noului guvern polonez: existența unui „pesimism profund, dar neexprimat” în cercuri de la Casa Albă față de perspectivele situației pe termen lung din Polonia. Se consideră că, pentru a avea succes, guvernul polonez actual va trebui să se angajeze în schimbări economice radicale și în măsuri de austeritate, care ar putea duce la frământări sociale într-o țară cunoscută pentru mișcări greviste frecvente; surse de la Departamentul de Stat au menționat că, în ultimele săptămâni, M. Gorbaciov a comunicat, „pe mai multe canale”, că „apreciază prudența și limbajul reținut cu care președintele Bush a abordat situația din Europa răsăriteană”.

Ion Stoichici
Document din volumul: 1989 - Principiul dominiului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene; Ediție de: Dumitru Preda și Mihai Releagan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 176-177

tv 26 august 1989

13:00 Telex
13:05 La sfârșit de săptămână
La treisprezece și cinci... Prefața emisiunii
Tânăr sunt, tânăr mi-e cântul
Melodii populare interpretate de Ileana Mărgărit, Anghelina Timiș, Radu Potoran și Ion Lupu Reportaj din actualitatea socialistă a țării
Azi, la Câmpulung
Pagini muzicale în interpretarea corului Radioteleviziunii Dinjor Aurel Crigoras
Un cântec pentru Planeta albastră: Deschideți poarta soarelui
Muzica Anton Suteu, Versuri Dan V. Dimitriu. Cântă Dida Drăgan
Telesport
Desene animate
Din Fono-Filmoteca de Aur
Autograf pe portativ: Cornel Constantiniu. Redactori coordonatori: Marin Traian, Ana Potra

14:45 Săptămâna politică
15:00 Închiderea programului
19:00 Teledin
19:25 Sub tricolor, sub roșu steag
Versuri patriotice, revoluționare
19:40 Teledicționar
Redactori: Cornelia Rădulescu, Ioan Ionel
20:10 Ilustrate estivale
Emisiune muzical-distactivă Redactori: Marin Traian, Mariana Șoitu
20:55 Film artistic
Stejar, extremă urgență
Producție a Casei de Filme Cinci
Cu: Constantin Diplan, Irina Petrescu, Ion Caramitru, Amza Pellea, Vasile Cosma, Geo Barton, Mihai Pălădescu, Cornelia Gheorghiu, Mircea Angheliescu, George Cocea, Jean Constantin.
Scenariu: Horia Lovinescu, Mihai Opris
22:20 Teledin
22:30 Închiderea programului

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Bani cheltuiți „operativ”

Secret
Decontat la poz. 69.
Data 22.08.1989
(după completare)
Borderou nr august Serv. 110
Mandatar semnătură inde-
scifrabilă

22.08.89
Semnează cpt. Veljănescu Mihai

Azi, 17.08.1989, s-au cheltuit 310 (trei sute zece lei) în scop operativ. Semnează indescifrabil.

●●●

Secret
Decontat la poz. 88.
Data 26.08.1989
(după completare)
Borderou nr august Serv.110
Mandatar semnătură inde-
scifrabilă

22.08.89
Semnează cpt. Veljănescu Mihai

Am primit suma specificată mai sus

Raport
Rog aprobați cheltuirea sumei de lei 500 (cinci sute) pentru sursa „Nae”, cu dosarul F.N. pentru următorul motiv: sprijinul acordat organelor de securitate.

22.08.89 - Semnează cpt. Veljănescu Mihai

Am primit suma specificată mai sus - 22.08.89 - Semnează cpt. Veljănescu Mihai

Azi, 26.08.1989, s-au cheltuit 310 (trei sute zece lei) în scop operativ. Semnează indescifrabil

Extras din dosarul de urmărire informativă a lui Dumitru Iuga, provenit din arhiva CNSAS

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
CHR Lido încadrează urgent sifonari calificat, care să execute și operații de reparatii sifonarie. Doritorii se vor adresa la Biroul Plan din cadrul Complexului.
Caut supraveghetore copil, cunosătoare limba engleză, internă, externă.
Căutăm pensionară pricepută în grijire copil 2 ani și 4 luni, externă, zona Romană.
întreprinderea de Industrializare a Laptelui București, cu sediul în Bd. Armata Poporului, nr. 19, Sector 6 încadrează de urgență: lucrători comerciali cu gestiune (primitori-dis-

vremea

În țară, vremea a fost caldă, iar certul variabil, cu innoirări mai accentuate în cursul după-amiezii în zona de munte, în nordul și nord-vestul țării, unde pe alocuri au căzut averse însoțite și de descărcări electrice. În restul teritoriului au căzut averse cu totul izolate. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile maxime au fost cuprinse între 25-33 grade, izolat mai ridicate în sud, cele minime între 12-20 grade, mai coborâte în depresiuni. În București, vremea a fost caldă, cu cerul variabil, mai mult senin noaptea. Vânt slab la moderat. Temperaturile maxime în jurul valorii de 33 de grade, iar cele minime - între 16-18 grade.

amintiri

Un complex cu o... complexitate de servicii:

- Restaurant elegant, cu preparate culinare de mare rafinament
- Unitate „Gospodina” - cu bucată mereu improspătată
- Sală de autoservici: rapid, comod, convenabil
- Casă de comenzi: pentru livrări de produse alimentare după dorință
- Cămin și patiserie: dotate cu laboratoare proprii, moderne

O nouă adresă pentru conștienții litoralului! COMPLEXUL DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ „BULEVARD” al I.C.S.A.P. Constanța

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Prestația remaiațului

De zile întregi caut un loc unde, mai precis, o lucrătoare să-mi remaieze ciorapii deveniți impracticabili pentru căte un ochi scâpat, un fir agățat. Mi s-au strând pungi întregi de perechi în aceeași stare. Socotesc căți bani am investit în ei de-a lungul anilor, socotesc căți bani s-au cheltuit în fabrici pentru producerea lor - deficitarele și scumpele fire chimice, nylon și poliamidă, coloranți, utilaje, manoperă, pe scurt toate costurile de producție - și-mi ies cifre impresionante. Cui îi vine să arunce la gunoi atâtea bânne?! Nu-mi vine să-i arunc nici chiar pe cei ajunși impracticabili, gândind că firele ar mai putea folosi la ceva (în satul meu, o ingenioasă și harnică țărăncă îi taie frumos și îi transformă cu talent, la războiul de țesut, în covorașe și preșuri). Dar unde să-i duc?, mă întreb de ani în șir, căci au ajuns să-mi sufocă dulapurile. Multe femei îi aruncă, fără regret, la gheana de gunoi, deoarece nu au altă soluție și nu din lipsă conștiinței că și-ar mai putea găsi o valorificare. O mamă cu trei fete de vârstă ciorapilor de nylon îmi făcea daunăzi un calcul căți ciorapi se cumpără în familia sa pe an și căți se aruncă. Problema, așadar, nu e nici pe departe mărunț, îmbracă un aspect social și unul economic. Social, în sensul că această prestație a remaiațului, tot mai necesară, în mod paradoxal, se restrânge în loc să se dezvolte (deși vârstă ciorapilor de mătase e coborât tot mai mult), economic, în sensul că ei pot redeveni materie primă, că au dreptul să fie încadrați, alături de toate cele-

late textile, în ramira celor 3 R. Dacă remaieze n-am prea găsit (sunt tot mai puține, deși solicitanți în cooperarea meșteșugărească pentru munca la domiciliu din partea multor tinere femei sunt tot mai numeroase), iar când am găsit mi-au dat termene incredibile (câte o lună-două pentru un fir!), am încercat să-i depun la centrele de colectare a materialelor refolosibile. La cel amenajat în Piața 1 Mai nu există decât o tonetă pentru cioburi de sticlă, la cel din Piața Chibrit se primește de la populație doar fier vechi, sticle și hârtie, la cel din Piața Progresul, unde „s-ar putea primi textile, dar ciorapii de damă nu fac parte din nomenclator”, imi prezicează un bătrân aflat lângă un recipient cu marca „3R” desenată pe el... Atunci, să ne sugereze alte destinații și alte soluții conducerea cooperăției meșteșugărești a Capitalei și a Centralei de colectare, recuperare și valorificare a materialelor refolosibile. Suntem gata să publicăm răspunsurile.

C.I. Adam
Flacăra, nr. 30/1989

●●●

Natura a înzestrat satul Izvoru Frumos, din comuna Burila, județul Mehedinți, cu o salbă de izvoare foarte puternice, al căror debit a fost și rămâne mereu constant, chiar și pe vremea cea mai secetoasă. Pe pârâul ce se formează - ne scrie, printre altele, Gheorghe Bălulescu din Burila Mare - funcționau odată trei mori de apă la care își măcinau cerealele

gospodarii din șapte sate. Morile astea au dispărut încă de prin anii 1948-1950, autodemolându-se și din cauza vechimii, dar în locul lor ar fi foarte chibzuit să se amplaseze câteva microhidrocentrale, în măsură să furnizeze destulă energie electrică nu numai pentru Izvoru, ci pentru toate satele din jur. O sugestie care merită studiată.

●●●

Deși ne-a parvenit cam tardiv, reținem totuși răspunsul trimis de autoritățile municipiului Giurgiu la scrisoarea lui Constantin Moraru din aceeași localitate: Din verificările efectuate la fața locului reiese că fisura de pe conducta de apă caldă, ce face legătura canalului termic cu punctul termic nr. 63 (CT-4), și defecțiunea de la mufa finală a respectivei conducte au fost înlăturate prin reparațiile efectuate de echipa de muncitori specialiști condusă de Cornel Dana din cadrul IJGL Giurgiu. A mai reieșit, tot cu această ocazie, că subsolul blocului 100, alcătuit din apartamente proprietate personală, este în mod nepermis inundat de apă, din cauza proastei întrețineri și exploatări a instalațiilor sanitare de proprietari, fapt ce creează serioase neplăceri locatarilor din blocurile vecine. Asociația a fost atenționată să dea dovadă de mai mult spirit gospodăresc, să facă neîntârziat ordine în subsolul blocului 100.

Mihai Merișanu
Flacăra, nr. 31/1989

SĂ RĂDEM CU EI!

- Vreau să repar acest ceas.
- Rămâne în urmă?
- Nu, tovarășe... Cukul țese din zece în zece minute și ma întreabă cât este ora.

●●●

- Cum te numești?
- 8732.

- Ce nume esta?
- La drept vorbind, e mai mult un pseudonim...
Cuvântul nou, nr. 5.454/1989

●●●

O femeie aleargă spre un polițist strigând disperată:
- Ajutor! Mă urmărește un bărbat. Cred că e beat.

- Sunt convins, îi răspunde polițistul după ce o cercetează cu privirea.
●●●
- Asta e adevărată obrăznicie. De ce dormi în timpul serviciului? Acasă n-ai timp?
- Ba da, dar aici am mai mult liniște.
Cuvântul nou, nr. 5.443/1989

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
CHR Lido încadrează urgent sifonari calificat, care să execute și operații de reparatii sifonarie. Doritorii se vor adresa la Biroul Plan din cadrul Complexului.
Caut supraveghetore copil, cunosătoare limba engleză, internă, externă.
Căutăm pensionară pricepută în grijire copil 2 ani și 4 luni, externă, zona Romană.
întreprinderea de Industrializare a Laptelui București, cu sediul în Bd. Armata Poporului, nr. 19, Sector 6 încadrează de urgență: lucrători comerciali cu gestiune (primitori-dis-

tributori, magazineri), absolvenți ai liceului economic sau ai școlii profesionale comerciale în condițiile Legii nr. 22/1969, conducători auto cu gestiune, cu permis de conducere gradele C, D, E, absolvenți ai Școlii medii și trei ani vechime.

VĂNZĂRI
Vând bicicletă Pegas pliantă, motoreță Mobra
Vând apartament 2 camere, confort sporit.
Vând combină Pilot, picup, radio
Vând mixer stereo 12 canale, digital Delay, puteri 100x2 și 200x2, Croover active stereo, două cai, equalizator 2x10 control, boxe medii, înalte 200W.

Femina

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Dicționar: ADAT, LER.

Drum Nou, 1989

ORIZONTAL: 1) Specificul tematic. 2) Aduce roșeață în obraji. 3) A se increți cu trecerea anilor - O notă pentru Georgescu - Epilog femeiesc! - Formă la tocurile unor încălțăminte de damă. 5) Nevinovată (fig. masc.). 6) Mama noastră, a tuturor (pl.) - Mijlocul fetelor! - Ileana Rădulescu. 7) Inimă de fată! - O femeie cu sânge albastru. 8) Se fâstăcește în fața femeilor - Localitate în Somalia. 9) Farmec, în cele din urmă! - A făcut-o

celebră Petrarca. 10) Femeia de colo-Eroinele teimei noastre.
VERTICAL: 1) Însușirea celor foarte singure. 2) Eternul epitaf al femeii sibilinice 3) Medicină (abr.) - În larg! 4) Una care se supără ușor. 5) Nicoleta Vlaicu - Împreună - Prenume feminin. 6) Din nou - Farmec (reg.) - Exclamație de ciudă. 7) O femeie oarecare, pe stradă. 8) Ana Enache - Ușie - Primul soț. 9) Parteneri pentru ele - Feminină, la urma-urmei 10) Prototip feminin - Farmec feminin (pl.).